

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

09.06.2026

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: VN/33115/2025

Lausunto merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Rajavartiolaitokselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta sekä alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn nk. MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön EU:n muutettu aluspäästödirektiivi eli direktiivi 2024/3101 direktiivin 2005/35/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse alusten aiheuttamasta ympäristön pilaumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista. Rajavartiolaitoksen esikunta, joka toimii samalla rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 5 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön rajavartio-osastona, lausuu asiassa seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan Rajavartiolaitokselle merkittäviä merenkulun ympäristönsuojeluun liittyviä valvonta- ja toimeenpanotehtäviä. Keskeisin ehdotus koskee uutta hallinnollista seuraamusmaksua, aluspäästömaksua, joka määrättäisiin laivanisännälle MARPOL-yleissopimuksen mukaisten vaatimusten vastaisesta päästöstä veteen. Rajavartiolaitoksen edustajat ovat osallistuneet tiiviisti tältä osin hallituksen esityksen valmisteluun, jossa myös Rajavartiolaitoksen näkemykset on otettu hyvin huomioon. Tämän vuoksi Rajavartiolaitoksen esikunta kannattaa esitystä ja nostaa vain muutaman huomioitavan seikan esiin.

Rajavartiolaitokselle uudet laajenevat merialueen valvonta- ja toimeenpanotehtävät edellyttävät lisäresursointia ja koulutusta kuin myös valvontatekniikan kehittämistä. Näitä on tuotu jo hallituksen esitysluonnoksessa hyvin esiin ja Rajavartiolaitoksen esikunta pitää niiden toteuttamista esitetyllä tavalla välttämättömänä uusien tehtävien asianmukaisesti hoitamiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin sivulle 23 Rajavartiolaitoksen esikunta esittää tekstiä tarkennettavaksi seuraavasti, koska Rajavartiolaitoksen valvontatehtävät kohdistuvat nimenomaisesti merialueelle: ”Koska Rajavartiolaitos on merenkulun ympäristönsuojelulain 12 luvun 6 §:n mukaisesti johtava valvontaviranomainen aluksesta veteen menevien päästöjen valvonnassa **merialueella** sekä osallistuu myös pakokaasujen puhdistusjärjestelmien jäämien päästökiellon valvontaan, voi Rajavartiolaitos suorittaa esitutkinnan **merialueella** tapahtuneiden päästökieltojen rikkomisen osalta. Myös poliisi on toimivaltainen esitutkintaviranomainen, **joka yleisesti suorittaa ympäristörिकosten esitutkintaa**. Lähtökohtaisesti kuitenkin Rajavartiolaitos suorittaa esitutkinnan merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen **merellä** tapahtuneiden päästörिकosten osalta.”

Hallituksen esitysluonnoksen liitteenä olevan 3. lakiehdotuksen 14 luvun 1 §:n 5 momentissa säädetään erityisestä Rajavartiolaitokseen perustettavasta aluspäästömaksulautakunnasta. Rajavartiolaitoksen esikunta ehdottaa, että lautakunnassa olisi kolme jäsentä ja että lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tehtävän edellyttämä riittävä oikeudellinen asiantuntemus. Mainittakoon tässäkin kohtaa, että nykyisen öljypäästömaksujärjestelmän aikana vuodesta 2005 lukien ei ole koskaan vielä tullut määrättäväksi muutamaa kymmentä tuhatta euroa suurempaa hallinnollista maksuseuraamusta, joten pykälässä ehdotettavan aluspäästömaksulautakunnan aktivoituminen jää todennäköisesti hyvin vähäiseksi.

Edellä mainitussa 14 luvun 1 §:n 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös siitä, ettei 14 luvun säännöksiä sovelleta poliisiin, Tullin, Puolustusvoimien eikä Rajavartiolaitoksen aluksiin. Rajavartiolaitos esittää, että mainittu sääntely siirretään omaksi momentikseen 1 §:n uuteen 6 momenttiin, jonne se asiasisältönsä puolesta paremmin sopii.

Lopuksi Rajavartiolaitoksen esikunta toteaa kannattavansa ehdotusta siitä, että jatkossa uutta hallinnollista aluspäästömaksua nimensä mukaisesti ja hallituksen esitysluonnoksessa mainituin perustein sovellettaisiin vain kauppa-aluksiin ja laivanisäntinä toimiviin oikeushenkilöihin eikä enää huviveneilyyn ja luonnollisiin henkilöihin. Tämä vastaisi myös Ruotsissa noudatettavaa sääntelyä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksenhakua aluspäästömaksusta siirrettäväksi merioikeudesta hallinto-oikeuteen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti, jonne se hallintoasiana soveltuukin paremmin erotuksena rikosprosessuaalisiin seuraamuksiin.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kontra-amiraali

Tom Hanén

Asiantuntija

Minna Vuolteenaho

**Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 09.06.2026 klo 00:00.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.**

JAKELU

SM/HKO
RVLPÄÄL
RVLE/RMOS
RVLE/OIKOS

TIEDOKSI

VAHVA asiankäsittelyjärjestelmä